

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 4/11 đến 10/11/2013)

- Trung Quốc xây dựng căn cứ nghiên cứu biển sâu
- Việt Nam-Nga ký biên bản chuyển giao tàu ngầm đầu tiên
- Việt Nam phản đối Đài Loan xây cầu tàu mới trên đảo Ba Bình
- Tàu sân bay USS George Washington đón đoàn khách của PLA
- Đàm phán quân sự Philippines - Mỹ bế tắc
- Malaysia đề xuất mua máy bay trực thăng chống tàu ngầm

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Trung Quốc xây dựng căn cứ nghiên cứu biển sâu. Ngày 8/11, Trung Quốc bắt đầu xây dựng cơ sở nghiên cứu biển sâu tại thành phố Thanh Đảo ở tỉnh Sơn Đông. Cơ sở này sẽ là nền tảng đa chức năng cho phép tiến hành các nghiên cứu đại dương trong diện tích 26 ha đất liền và 62,7 ha biển, hoạt động như một trạm hỗ trợ cho các cơ sở biển sâu, trong đó có cả tàu lặn có người lái Giao Long. Tổng đầu tư dự án lên tới 500 triệu Nhân dân tệ (82 triệu USD) và dự án cần được hoàn thành vào cuối năm 2014 và dự kiến đi vào hoạt động năm 2015.

+ Việt Nam:

Phản đối Đài Loan xây cầu tàu mới trên đảo Ba Bình ở Trường Sa. Việc làm trái phép này sẽ bắt đầu vào đầu năm 2014 và dự kiến hoàn tất trong 2 năm. Đây là hành vi xâm hại nghiêm trọng chủ quyền không thể tranh cãi của Việt Nam đối với quần đảo Trường Sa, vi phạm các công ước quốc tế về luật biển. Việt Nam đã nhiều lần lên tiếng phản đối các hành vi xâm phạm chủ quyền từ phía Đài Loan đối với quần đảo Trường Sa, yêu cầu Đài Loan ngừng các hoạt động xây dựng trái phép cũng như không làm phức tạp thêm tình hình Biển Đông.

+ Malaysia:

Malaysia đề xuất mua máy bay trực thăng chống tàu ngầm. Tư lệnh Hải quân Malaysia, Đô đốc Abdul Aziz Jaafar ngày 7/11 cho biết cần ít nhất 6 máy bay chống tàu ngầm để hình thành một phi đội chống ngầm, đảm bảo duy trì hiện đại hóa lực lượng hải quân. Ông cho biết căn cứ hải quân ở Kota Kinabalu thuộc bang Sabah sẽ là nơi phi đội này đóng quân. Căn cứ này hiện có 2 tàu ngầm Scorpene mua của Pháp là KD Tunku Abdul Rahman và KD Tun Razak.

+ Mỹ:

Tàu sân bay Mỹ đón đoàn khách Trung Quốc. Tàu sân bay USS George Washington của Mỹ, đang trong chuyến thăm 5 ngày tới Hong Kong, hôm 6/11 đã đón một đoàn quan chức Quân giải phóng nhân dân Trung Hoa (PLA) và truyền thông Bắc Kinh tham quan “ngôi sao” của Hạm đội 7. Đoàn khách Trung Quốc được chứng kiến các hoạt động và quy trình huấn luyện hằng ngày trên boong tàu, xem những chiếc máy bay chiến đấu F-18 Super Hornet cất cánh và hạ cánh trên boong tàu rộng 4,5 mẫu Anh.

Quan hệ các nước

Đàm phán quân sự Philippines - Mỹ bế tắc.

Bộ trưởng Quốc phòng Philippines Voltaire Gazmin hôm 5/11 cho biết, bất đồng giữa các nhà đàm phán Mỹ và Philippines đang kéo dài những cuộc thương lượng về thỏa thuận cho phép gia tăng sự hiện diện quân sự của Mỹ ở nước này. Theo ông Gazmin, Washington còn chưa rõ ràng trong việc chấp nhận quyền kiểm soát và quyền tiếp cận của Philippines đối với những cơ sở tạm thời của Mỹ sắp sửa được dựng lên ở đây. Ngoài ra, cũng có những khác biệt giữa về ngôn từ trong một số điều khoản nhất định của thỏa thuận giữa hai bên. Phiên đàm phán tiếp theo chưa được lên lịch.

Việt Nam-Nga ký biên bản chuyển giao tàu ngầm đầu tiên. Ngày 7/11, tại St. Petersburg, thành phố miền Bắc nước Nga, đã diễn ra lễ ký

Biên bản bàn giao tại Nga tàu ngầm Hà Nội, chiếc tàu ngầm đầu tiên trong hợp đồng cung cấp sáu tàu ngầm thuộc Dự án 636 lớp Varshavyanka cho Việt Nam. Tàu ngầm Dự án 636 này thuộc thế hệ thứ 3, lượng choán nước 3.100 tấn, tốc độ 20 hải lý/giờ, có thể lặn sâu 300m với thủy thủ đoàn 52 người. Sau lễ ký biên bản bàn giao tại Nga, tàu ngầm Hà Nội sẽ được chuyển lên tàu vận tải để đưa về Việt Nam. **Hãng thông tấn RIA Novosti cho biết**, trong năm 2014 Hải quân Việt Nam sẽ nhận được ba tàu ngầm Kilo 636.

Việt Nam-Ấn Độ sẽ đối thoại chính sách quốc

phòng. Sáng 11/9, tại trụ sở Bộ Quốc phòng, Thượng tướng Nguyễn Chí Vịnh, Thứ trưởng Bộ Quốc phòng đã tiếp Ngài Ranjit Rae, Đại sứ đặc mệnh toàn quyền Ấn Độ tại Việt Nam. Thượng tướng Nguyễn Chí Vịnh khẳng định trong thời gian tới, quân đội hai nước cần tăng cường hợp tác trên các lĩnh vực công nghiệp quốc phòng; công nghệ thông tin phục vụ nhiệm vụ quốc phòng; đào tạo cán bộ quân sự trên tất cả các lĩnh vực. Đây là cuộc gặp chuẩn bị cho đối thoại chính sách quốc phòng Việt Nam-Ấn Độ lần thứ 7 diễn ra trong thời gian tới.

Phân tích và đánh giá

“Viên ngọc chiến lược trong quan hệ Mỹ-Philippines” của *Al Labita*. Nằm cách Manila gần 600 km về phía Tây Nam, các công nhân đang xây dựng một con đường nối vào vịnh Oyster thuộc đảo Palawan, một thắng cảnh du lịch lớn. Nhưng dự án không nhằm thu hút khách du lịch nước ngoài mà nhằm mục đích biến nơi này thành một quân cảng Subic thu nhỏ. Cũng giống như cảng Subic ở phía Bắc Manila là một cơ sở quân sự lớn của Mỹ tại Châu Á - Thái Bình Dương, vịnh Oyster bao gồm một cảng tự nhiên nước sâu có khả năng đón các tàu lớn kể cả chiến hạm. Chính phủ của Tổng thống Benigno Aquino đã phân bổ khoảng 500 triệu Peso, tương đương 12 triệu USD xây dựng cơ sở hạ tầng ban đầu cho cảng Oyster với cầu cảng, ụ

tàu và xưởng sửa chữa tàu. Quân cảng Oyster dự kiến sẽ hoàn thành vào năm 2016, đúng thời điểm năm cuối cùng trong nhiệm kỳ 6 năm của ông Aquino. Cho đến nay Washington đã cam kết tài chính có giới hạn cho dự án xây dựng quân cảng mới tại Oyster trích từ nguồn vốn dự phòng của Lầu Năm Góc. Kế hoạch xây dựng cảng Oyster được thúc đẩy một phần bởi nhu cầu sử dụng cảng đang tăng lên nhanh chóng tại Subic, đặc biệt từ khi các tàu chiến Mỹ lại thả neo tại đây. Việc phát triển Vịnh Oyster có thể có mục đích chính là nhằm gây sức ép lên phía Trung Quốc, nước trong vài năm trở lại đây đã có những động thái cứng rắn trong tranh chấp lãnh thổ tại Biển Đông. Trong khi một số quan chức Philippines đã ngần ngại trước khả năng quân đội Mỹ có được phép tiếp cận quân cảng mới ở Oyster hay không, thì những người khác cho biết rằng Washington đang xây dựng một tiền đồn chỉ huy ở tỉnh Palawan để giám sát Biển Đông. Có thể thấy, tuy pháp luật Philippines không cho phép thành lập các căn cứ quân sự nước ngoài thường trú trên lãnh thổ của họ nhưng Washington đang dựa vào các cơ sở hạ tầng sẵn có của Philippines để tìm thấy kẽ hở

luật pháp cho “một nơi không phải căn cứ”, nhằm tăng cường sự hiện diện và thúc đẩy lợi ích địa chính trị của mình ở Biển Đông trong mối tương quan với Trung Quốc.

“Làm thế nào để Trung Quốc làm rõ yêu sách chủ quyền tại Biển Đông?” của *Mark Valencia*.

Trung Quốc đang tự đẩy mình vào thế khó khăn về ngoại giao và khó biện minh về mặt pháp lý cho yêu sách chủ quyền của họ tại Biển Đông. Một vài nhà phân tích chính sách gợi ý rằng Trung Quốc có thể lật ngược tình thế với việc làm rõ đường chín đoạn với cách diễn giải hợp lý nhất – đó là yêu sách chủ quyền đối với tất cả các đảo và đá nằm trong đường này. Theo UNCLOS, các đảo có tư cách pháp lý là những thực thể đất có khả năng duy trì sự sống và đời sống kinh tế. Nếu không, chúng chỉ là đá và

không được hưởng vùng đặc quyền kinh tế (EEZ) và thềm lục địa. Có ít nhất 13 thực thể tại Biển Đông phù hợp với tiêu chí là các đảo. Sau đó, Trung Quốc có thể tuyên bố rằng họ yêu sách vùng EEZ 200 hải lý và thềm lục địa từ các thực thể này và đường biên giới giữa quyền tài phán của họ với quyền tài phán giữa các nước khác tại Biển Đông là đường trung tuyến giữa các đảo có tư cách pháp lý và khu vực đất liền. Một yêu sách như vậy sẽ phù hợp với UNCLOS 1982 và không thuộc thẩm quyền phán xét của Tòa Trọng tài do đây sẽ trở thành vấn đề phân định biên giới. Tương tự như vậy, các tranh chấp về chủ quyền của các đảo cũng không thể đưa ra Tòa Công lý Quốc tế nếu không được sự đồng ý của tất cả các bên. Kết quả, hiện trạng sẽ được duy trì, và các tranh chấp về vùng nước lịch sử, danh nghĩa lịch sử, tranh chấp chủ quyền và biên giới sẽ phải giải quyết thông qua đàm phán và các biện pháp hòa giải không ràng buộc. Không chỉ vậy, các bên có thể tiến hành khai thác chung tại một số khu vực chồng lấn EEZ và thềm lục địa. Đưa ra một tuyên bố chính thức về đường chín đoạn sẽ giúp Trung Quốc làm rõ được lập trường mà không cần phải hy sinh yêu sách hay lợi ích của họ. Hy vọng Trung Quốc sẽ thấy được sự khôn ngoan trong sự lựa chọn này, cách

lựa chọn có thể giúp giảm thiểu căng thẳng và bất ổn tại khu vực.

“Vi sao Tổng thống Philippines dịu giọng với Trung Quốc?” của *Richard Javad Heydarian*.

Sau nhiều tháng đối đầu ngoại giao, Tổng thống Philippines Benigno Aquino đã tìm cách tái cân bằng mối quan hệ với Trung Quốc bằng cách xoa dịu căng thẳng đồng thời thúc đẩy đối thoại cũng như hợp tác. Ví dụ, ông Aquino vào tháng trước đã bác bỏ lời cáo buộc của chính Bộ trưởng Quốc phòng Voltaire Gazmin rằng Bắc Kinh đã thả khối bê tông ở Bãi cạn Scarborough, được xem là bước khởi đầu để xây dựng các công trình trái phép ở khu vực tranh chấp này. Theo lời ông Aquino, đó là những cọc bê tông cũ và cũng không có bằng chứng cho thấy chính Trung Quốc đã cắm những cọc này. Một dấu

hiệu khác cho thấy Tổng thống Aquino thay đổi thái độ đối với Bắc Kinh, đó là chính phủ của ông ủng hộ đàm phán giữa các tập đoàn Philippines và Trung Quốc về việc cùng khai thác dầu khí ở khu vực Bãi Cỏ Rong, khu vực mà hai nước tranh chấp chủ quyền nằm ngoài khơi đảo Palawan của Philippines, có trữ lượng ước tính lên tới 470 tỷ mét khối khí đốt và 416 triệu thùng dầu. Thực tế, có hai lý do chính khiến Tổng thống Aquino nay phải thay đổi chính sách với Trung Quốc. *Thứ nhất*, các cuộc đàm phán về một hiệp ước an ninh mới giữa Philippines với Mỹ đã không tiến triển như mong muốn. *Thứ hai*, việc Tổng thống Mỹ Obama hủy chuyến công du Châu Á, trong đó có chuyến thăm Manila vào tháng trước. Dù ông Obama có lý do chính đáng nhưng việc này vẫn khiến đồng minh của Mỹ không khỏi hoài nghi về cam kết “xoay trục” Châu Á của Washington. Trong bối cảnh này, ông Aquino thấy rằng khó có thể tiếp tục đối đầu căng thẳng với Trung Quốc, mà nên dịu giọng lại và thúc đẩy hợp tác với Bắc Kinh. Tuy nhiên, chưa ai dám chắc về việc Bắc Kinh sẽ đáp trả thế nào thái độ hòa dịu của Manila.

“Thông điệp cứng rắn Tokyo gửi Bắc Kinh”

của *Trefor Moss*. Nếu Nhật Bản muốn tiếp quản trách nhiệm an ninh khu vực lớn hơn, thì Lực lượng Phòng vệ Nhật Bản (JSDF) cần có khả năng kiểm soát tranh chấp lãnh thổ của đất nước này một cách độc lập mà không cần tới lực lượng của Mỹ. Trên mọi khía cạnh thì Nhật đã có thể hoạt động độc lập, và họ đã sở hữu hầu hết mọi yếu tố để có thể triển khai đổ bộ, đặc biệt là ba tàu đổ bộ Osumi (LST) cùng với sáu tàu đổ bộ (LCAS), tổ hợp gồm nhiều máy bay đổ bộ cỡ nhỏ, và mới nhất là các tàu khu trục chuyên chở trực thăng Hyuga và Izumo để hỗ trợ không vận khi cần. Những thay đổi trong làn gió chính trị đang khiến cho các hoạt động đổ bộ trở nên dễ chấp nhận hơn đối với các nhà hoạch định chính sách Nhật. Tuy nhiên, quy mô của cuộc tập trận hiện nay, như Bộ Quốc phòng Nhật

cho biết là có sự tham gia của 34.000 người, không nên bị nhầm lẫn với quy mô của lực lượng đổ bộ mà Nhật đang gây dựng. Đơn vị Đổ bộ Mở đầu sẽ có một nhóm tương đối nhỏ: một đội chuyên trách của Lực lượng Phòng vệ trên bộ (GSDF) chứ không phải là một nhóm Thủy quân Lục chiến toàn diện. Ban đầu lực lượng này có khoảng 700 nhân sự, và sẽ mở rộng lên tới 3.000 người. Nhiệm vụ của lực lượng này là đáp trả lại “các cuộc tấn công vào các đảo xa”, như trong giải thích yêu cầu ngân sách năm 2014 của Bộ Quốc phòng Nhật. Theo quan điểm của Nhật, họ chỉ có duy nhất một nhóm đảo xa, đó là chuỗi đảo Senkaku/Điếu Ngư đang có tranh chấp với Trung Quốc. Nói cách khác, lực lượng Thủy quân Lục chiến của Nhật Bản sẽ là những người đầu tiên trên thế giới chỉ nhận nhiệm vụ bảo vệ một khu vực cá biệt, nhỏ và không người ở. Như vậy là dù cho cắt giảm ngân sách và bết tắc chính trị có thể làm xói mòn khả năng Mỹ can thiệp vào các cuộc tranh cãi khu vực, Nhật vẫn gửi đi một thông điệp rất rõ ràng cho Trung Quốc: Tokyo lên kế hoạch để giữ quần đảo Senkaku bằng mọi giá, dù có hay không có sự giúp đỡ từ Mỹ./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp